

ENSKILDA HÖGSKOLAN STOCKHOLM

EXAMENSARBETE

Programmen i mänskliga rättigheter

Magisteruppsats, VT 2021

”Utvisning på grund av brott”

Författare: Rasul Mirzoev

Handledare: Emma Sundkvist
Enskilda Högskola Stockholm

Innehållsförteckning

1. Introduktion	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Utlänningslagens historiska utveckling.....	8
1.3 Problemformulering	9
1.4 Syfte	10
1.5 Frågeställning:.....	10
1.6 Avgränsningar	10
1.7 Metod	10
1.7.1 Rättsdogmatisk metoden	10
1.8 Material	13
1.8.1 Rättskällor	13
1.8.2 Migrations som straff? Utvisning på grund av brott 1973–2003 med fokus på flyktingskydd, Lisa Westfelt – Avhandling.....	14
1.9 Disposition.....	15
2. Relevant lagstiftning	16
2.1 Internationella flyktingrätten	16
2.2 europeiska rätten.....	17
2.3 Utlänningslagen.....	17
2.4 Flyktingar	18
2.5 Alternativ Skyddsbehövande.....	18
2.6 Övrig skyddsbehövande	19
2.7 Asylärenden:.....	20
3. Utvisning på grund av brott	22
3.1 Inledning.....	22
3.2 Brottets svårighetsgrad	22
3.3 Fortsatt brottslighet.....	23
4 Verkställighetshinder	24
4. 1 Inledning.....	24
4.2 Praktiskt och politiskt verkställighetshinder.....	25
4.3 Medicinskt verkställighetshinder.....	25
4.4 Beviskravet	26

5. Anknytning	26
5.1 Inledning.....	26
5.2 Anknytning på grund av barn.....	27
6. Avslutande diskussion	28
7 Källförteckning	31

Abstract

An alien who commits a crime with imprisonment in the penalty scale can be expelled from Sweden. In order for deportation to be relevant, the alien must be sentenced to a more severe punishment than a fine. In examining the issue of deportation, the court must also take into account the alien's connection to Swedish society and make an overall assessment where the reasons for and against deportation are weighed against each other. If the alien has resided in Sweden for a longer period of time, special reasons for deportation are required, which provides a very strong protection for the alien.

The legislation on deportation due to crime is sparsely worded and entails ambiguities in many respects. Examples of ambiguities are which factors get into a recidivism risk assessment when there is no previously documented crime and how the factors in the assessment of an alien's connection to Sweden are to be evaluated. The problem with these ambiguities entails difficulties in predicting the outcome of the overall assessment that the court makes when the reasons for and against deportation are weighed against each other. It is reasonable to assume that the ambiguities can also lead to equal cases not being treated equally as the court is given a great deal of room for interpretation in its overall assessment. From a legal security perspective, these circumstances are problematic as legal security is largely based on the law being predictable. In order to remedy the problem, the legislator must take a clearer position and dare to legislate on the issues.

Keywords: Alien, crime, deportation, severe punishment, legislation.

Sammanfattning

En utlänning som utför ett brott och där det föreligger risk för fängelse kan utvisas från Sverige. För att utvisningsfrågan ska bli väsentlig måste utlänningen dömas till ett hårdare straff än bötesstraff. Ett annan faktor som kan bidra till att utvisningsfrågan tas upp är om det finns en risk för upprepning av brott eller om brottets karaktär är av en grov art. När domstolen undersöker om utvisningsfrågan ska aktualiseras måste de tänka över utlänningens förbindelse till det svenska samhället och därefter göra en övergripande prövning av faktorerna som talar för och emot en utvisning. Om utlänningen har residerat i Sverige under en längre tid fordras särskilda grunder för utvisning.

Utöver ovannämnda faktorer som spelar en väsentlig roll vid ett utvisningsbeslut föreligger det även humanistisk agerande i form verkställighetshinder. Detta innebär att ett utvisningsbeslut inte kan verkställas då utvisningen innebär en stor fara och risk för utlänningens liv. Om utlänningen blir utvisad till ett område varpå hen riskerar inhuman behandling i form av tortyr eller exempelvis dödstraff kommer utvisningen inte verkställas.

Den befintliga statistiken om utvisning på grund av brott indikerar att utlänningar som har en svag eller ingen koppling till det svenska samhället utvisas i större utsträckning än de som har en stark koppling. Statistiken bekräftar alltså att skyddet mot utvisning för utlänningar med en stark koppling till det svenska samhället är lika starkt som lagstiftaren avsåg. Lagstiftning kan i denna aspekt betraktas som effektiv eftersom den har uppnått det som lagstiftaren avsåg. Statistiken visar dock i allmänhet ett lågt antal utvisningar av utlänningar som dömts till fängelse. Således verkar lagen om utvisning på grund av brott inte vara effektiv när det gäller hur ofta utvisning på grund av brott används.

Nyckelord: Utlänning, återfall, anknytning, utvisning, rättsstatsperspektiv.

Förkortningar

Art	Artikel.
BrB	Brottsbalken.
EU	Europeiska unionen.
EES	europiska ekonomiska samarbetsområdet.
FN	Förenta nationerna.
HD	Högsta domstolen.
MV	Migrationsverket.
MIG	Migrationsdomstolen.
NJA	Nytt juridiskt arkiv
RH	Rättsfall från hovrätterna.
SOU	Statens offentliga utredningar.
St	Stycke.
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UtlL	Utlänningslagen.
RF	Regeringsformen.
Prop	Proposition.

1. Introduktion

1.1 Bakgrund

I hela Europa bevittnar vi ständigt strängare gränskontroller där internationellt organiserade 'gränser' skyddar Europa från oönskade kategorier av människor och sätter upp system för att kontrollera deras inresa. I relation till de flesta EU-länderna har Sverige varit ett framträdande land där ett betydande antal flyktingar har beviljats uppehållstillstånd. Av alla dessa som har beviljats ett uppehållstillstånd finns det en andel som utvisas från Sverige på grund av brott, detta är det starkaste medlet Sverige kan vidtag mot en individ som inte betraktas önskelig i Sverige.¹ Att människor tvingats från ett område är inte en märklig företeelse utifrån ett historiskt eller politiskt perspektiv, dock är det tämligen sparsamt utforskat. Andra typer av anmärkningsvärda utvisningar av människor har fått större uppmärksamhet, exempelvis etnisk rensning, tvångsmässig politisk exil osv.²

Orsaken till varför flyktingar väljer att ansöka om uppehållstillstånd kan bero på ett antal olika faktorer. Dessa anledningar kan vara att man har en familjemedlem i Sverige, påbörjandet av studier eller för att man behöver skydd. I enlighet med regeringsformen 2 kap 7 § kan ingen svensk medborgare landsförvisas eller hindras från att resa in i riket. Denna förmån är unik och innefattar inte utlänningar med uppehållstillstånd som då kan förvisas om de begår brott.

En av de huvudsakliga lagen som berör handläggningen och beslutfattandet av asylärenden är utlänningslagen (2005:716). Utlänningslagens fundamentala mål är att förtydliga ramen för migrationsrätten via regleringar som har som ändamål att stadga uppehållstillstånd, utvisning, medborgarskap, asyl samt visum. UtlL:s syfte är också att försäkra utlänningars rätt att söka om uppehållstillstånd. Detta innebär dock inte att varje utlänning som ansöker om uppehållstillstånd kommer att beviljas, utan snarare att varje ärende kommer prövas enskilt.³ Begreppet asyl omfattar en individ som är i behövlighet av en fristad, alltså ett område som skyddar personen från att utsättas för fara. I 4 kap 1 § UtlL stadgas det att en flykting är en utlänning som vistas utanför det land hen är medborgare på grund av välgrundad fruktan av förföljelse. Internationella flyktingrätten har även en inverkan på hur Sverige hanterar utlänningar. FN:s flyktingkommisariat har som avsikt att garantera flyktingarnas

¹ Walters, William, *Deportation, Expulsion, and the International Police of Aliens*, Citizenship Studies, 6:3,2002 s. 265.

² Walters, William, *Deportation, Expulsion, and the International Police of Aliens*, Citizenship Studies, 6:3,2002 s. 265.

³ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 53.

rättigheter. Det UNHCR kan vid specifika fall göra är att ge stater upplysningar om hur de kan försäkra människors rätt till skydd i deras egna stat. Vidare finns det även möjlighet till att förflytta en utlänning från ett främmande land till ett annat om det första landet som utlänningen kom till inte kan garantera att dennes fall prövas.⁴

1.2 Utlänningslagens historiska utveckling

Från och med början av 1900-talet har Sverige fått in förslag i riksdagen gällande utlänningarnas rätt att vistas i Sverige. Detta ledde till att på 1914-talet introducerades utvisningslagen.⁵ Utlänningslagen vid den tiden reglerade förbudet för vissa utlänningar att vistas i landet, antingen genom att förbjuda utlänningen att komma in i landet alltså avvisning eller genom utvisning. Avslaget skulle ske vid ankomsten eller omedelbart efter, och det gällde tre grupper. Den första gruppen var zigenare, den andra gruppen avsåg brottslingar som dömts för vissa brott, även prostituerade. Dessa kategorier var öppna för ganska breda tolkningar, men den tredje gruppen specificerades ännu mer vagt. Det gällde utlänningar som kom till Sverige för att arbeta, men som sannolikt skulle behöva hjälpassistans. Individer med mentala problem, förlamade, sjuka och gamla människor nämndes också i tredje kategorin, som möjliga mål för vägran att komma in.⁶ Huvudsyftet med lagen var att göra det möjligt att utvisa utlänningar som ansågs vara ett hot mot den nationella säkerheten eller de som kan bli en börda för samhället på grund av fattigdom eller sjukdom.

Senare vid 1950-talet genomfördes det ett antal ändringar i utlänningslagen som innebar att utlänningen fick en starkare rättslig ställning. Utlänningen hade nu möjlighet till att få en anställning i Sverige men även röra sig fritt. För att få igenom dessa ändringar i praktiken infördes en ny myndighet vid namn utlänningskommissionen som tillämpade utlänningslagen.⁷

Vidare år tillkom 198 det en ny lag som innebar två viktiga förändringar gällande formuleringen av regleringen som gjorde det lättare att kvarhålla utlänningar. Formuleringen ” sannolika grunder” förändrades till ’troliga’ och ” rimliga skäl” ersattes med ” anledning att

⁴ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 18

⁵ Hammar, Tomas, *Sverige åt svenskarna = Sweden for the Swedes: invandringspolitik, utlänningskontroll och asylrätt 1900–1932*, Stockholms universitet. Centrum för invandrarforskning, 1982.

⁶ Hammar, Tomas, *Sverige åt svenskarna = Sweden for the Swedes: invandringspolitik, utlänningskontroll och asylrätt 1900–1932*, Stockholms universitet. Centrum för invandrarforskning, 1982.

⁷ Riksdagen: Proposition. 1968:142 *Riktlinjer för utlännings politiken mm. S. 2.*

tro”.⁸ Med den nya lagen blev det också lättare att kvarhålla en person för identitets utredning, som tidigare bara varit möjligt om det var troligt att ett beslut om utvisning skulle fattas. Dessa förändringar ansågs nödvändiga för att göra frihetsberövande ett effektivt instrument för att lösa identifieringsproblemen.⁹

Närmare mot 2000-talet rättades utlänningslagen efter det som föreskrivs i FN:s barnkonvention. Den mest väsentliga skillnaden var att den som är under 18 år ska behandlas med förtur för att garantera att hans eller hennes bästa är det som står i centrum då de anses som barn enligt utlänningslagen. Vidare infördes det mekanismer som gjorde det svårare för vissa att få ett utvisningsbeslut om de exempelvis har en stark anknytning till det svenska samhället. Ett barn ska i regel inte kunna utvisas, dock kan det förekomma förutsättningar som leder till utvisning exempelvis grova brott.¹⁰

1.3 Problemformulering

Regleringen kring utvisning på grund av brott orsakar osäkerhet. Exempel på dessa osäkerhetsfaktorer är vilka faktorer som kan beaktas vid risk för återfall i brottsbedömningen när det inte finns något tidigare dokumenterat brott och hur faktorerna i bedömningen av en utlännings anknytning till det svenska samhället ska utvärderas. Dessa osäkerheter bidrar till svårigheter att förutse resultatet av domstolens övergripande bedömning när skälen för och mot utvisning vägs. Det är rimligt att anta att osäkerheten kan leda till att lika ärenden inte behandlas lika, eftersom domstolen ges mycket utrymme för tolkning i sin övergripande bedömning. Ur ett rättsstatsperspektiv är dessa omständigheter problematiska, eftersom rättsstatsprincipen bygger på att lagen är förutsägbar. Lagstiftaren måste ta en tydligare ståndpunkt i lagstiftningen för att avhjälpa de nuvarande frågorna. Alla dessa ovannämnda problem är viktiga att studera för att minska osäkerheten och göra juridiska besluten mer förutsägbara. För att lyckas med detta är det viktigt att studera olika doktrin, rättspraxis eller andra rättskällor som analyserar hela rättsprocessen och kan utpeka vart bristerna finns.

⁸ Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen med kommentarer*, TPB, Enskede, upplaga 10 år 2014. Sida. 476

⁹ SOU 1988:1. *Översyn av utlänningslagen*. S 165.

¹⁰ RH 2009:2. *Frågan om återreseförbudets längd vid utvisning av 18-årig yngling som döms för våldtäkt*.

1.4 Syfte

Syftet med denna uppsats är att analysera påföljden av brottsliga gärningar som utförs av utlänningar. För att lyckas med detta kommer studien att undersöka de rekvisiten som ska uppfyllas för ett utvisningsbeslut. Vidare kommer även verkställighetshinder att granskas då den spelar en väsentlig roll vid utvisningsbeslutet, men markerar även gränsdragningen mellan ett juridiskt korrekt beslut eller ett humanitärt agerande utifrån verkställighetshinder. Metoden som kommer genomsyra studien är den rättsdogmatiska metoden.

1.5 Frågeställning:

- Vilka rekvisit ska uppfyllas för att ett utvisningsbeslut ska kunna verkställas?
- Under vilka omständigheter förekommer verkställighetshinder?
- Har internationella överenskommelser någon inverkan på hur beslut fattas rörande utvisning vid brott?

1.6 Avgränsningar

Denna uppsats kommer att avgränsas på ett antal sätt för att maximera kvalitén och göra det tydligt för läsarna. Studien kommer enbart behandla utlänningar från andra länder än EES (europeiska ekonomiska samarbetsområdet) vilket nämns i utlänningslagens (2005:716) 8 kapitel. Vidare kan man som utlänning bli beviljat uppehållstillstånd av andra skäl än skydd, dessa är exempelvis arbete, studie, turism osv. Dessa grunder för ett beviljat uppehållstillstånd kommer att uteslutas. Uppsatsen kommer heller inte att grundligt beröra avskilda bestämmelser som avses för barn rörande uppehållstillstånd på grund av deras särställning. Det som däremot är av relevans är när brott som sker av utlänningar är ämnade gentemot barn, då det kan ha en framstående roll vid avgörandet om utvisning.

1.7 Metod

1.7.1 Rättsdogmatisk metoden

Valet av en metod som ska genomsyra ens studie är avgörande för att uppnå god kvalitet. Att hitta en metod som passar utifrån det man vill komma fram till är av stor vikt. Olika metoder

innehar varierande möjliga styrkor, tillämpningar och begränsningar. Använder man sig av en metod som inte är relevant till temat kan de styrkor som metoden har vara meningslösa. Det blir mer legitimitet men man behandlar även forskningsfrågan mer fullständigt med en relevant metod.¹¹ Denna studie kommer att utgå ifrån den rättsdogmatiska metoden då metoden genom rättskällor uppfyller studiens syfte och besvarar frågeställningarna. Rättsdogmatiska metoden innebär att man bemöter svåra rättsteoretiska spörsmål vilket får metoden att framstå som oklar, vag och även vid vissa fall för motsägelsefull. Därför kan det vara mer effektivt att framställa vad man egentligen gör när man tillämpar metoden då det innebär att man tillåter praktiska spörsmål träda i förgrunden.¹² Eftersom denna studie kommer att utgå ifrån juridiska termer och utifrån regleringar på både svensk och internationell nivå kommer den genomsyras av relevanta traditionella juridiska källor. Dessa källor är lagar, förarbeten, rättspraxis, doktrin och även sedvänja. Det är dessa källor som kommer framföra de svaren som studien är ute efter. Den rättsdogmatiska metoden har som ändamål att tolka och systematisera gällande rätt, alltså de lege lata.¹³ Tillvägagångssättet är avgörande för att ge en korrekt beskrivning av vad lagen är. Oavsett om man är intresserad av att mäta effektiviteten, sociala erfarenheter, teoretiska ramar, politiska fördomar, ekonomiska effekter eller historiska ursprung för ett visst område av mänskliga rättigheter, kommer någon form av uttalande om den lag som undersöks vara nödvändig.¹⁴ Inom juridiken anses denna metod för att vara den mest väsentliga. Metodens koppling till juridisk teoretiska metoder återspeglar den dominerade positivistiska inställningen till internationell rätt. Detta är en metod som syftar till att identifiera tvetydigheter, utforska inkonsekvenser och förbättra bestämmanderätten och enhetligheten i rättsliga regler.¹⁵ Rättsdogmatiska metoden handlar ofta inte om bara att identifiera och beskriva lag ur ett nationellt perspektiv, utan tillåter också forskaren att göra normativa påståenden kring framtida utveckling, tolkning eller reform av det rättsområde som övervägs. Sådana påståenden kan färgas av empiriska faktorer som visar en förbindelse i förhållande med läran och praktiken, klarlägger oavsiktliga sociala

¹¹ McConnell, Lee & Smith, Rhona K. M. (red.), *Research methods in human rights*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2018, s. 150.

¹² Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, Andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018 s.21

¹³ Gonzalez-Salzburg, Damian & Hodson, Loveday (red.), *Research methods for international human rights law: beyond the traditional paradigm*, Routledge, Abingdon s. 3.

¹⁴ McConnell, Lee & Smith, Rhona K. M. (red.), *Research methods in human rights*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2018, s. 150.

¹⁵ McConnell, Lee & Smith, Rhona K. M. (red.), *Research methods in human rights*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2018, s. 151

konsekvenser eller demaskerar förut okända eller framväxande globala fenomen.¹⁶ En stor del av exempelvis juristutbildningen går ut på att förbered studenter om hur man hanterar juridiska källor för att nå fram till svaren, inte sällan fokuseras det mer på att redovisa hur man argumenterar för en särskild lösning än för själva lösningen. Vid lagtolkningar finns det så kallade hjälpregler som utgås ifrån för att förtydliga regleringar, det kan vara ändamålsinriktad tolkning, bokstavstrogen tolkning eller exempelvis motsatstolkning.¹⁷

Det förekommer kritik gentemot den rättsdogmatiska metoden trots sin väletablerade status som ett dominerade sätt för juridisk forskning. Grunden för denna kritik är uppfattningen att metoden i sin natur är av begränsat värde med tanke på dess isolerade och självrefererande natur. Eftersom rättsdogmatisk analys fungerar utifrån att lag bara kan förstås från en nära objektiv läsning av auktoritativa texter, ser traditionella doktrinforskare implicit lag som ett autonomt system som bara kan förstås inifrån själva systemet. En annan form av väsentliga kritik som används gentemot metoden är att lagtexten och andra rättskällor som tolkas aldrig kan vara neutrala eller objektiva utan blivit påverkad av intellektuella antaganden, denna kritik är särskilt relevant för den punkt då analytiker bedriver normativ analys. Risken som antyds är att genom att delta i normativ analys utan att erkänna de ideologiska antaganden som den bygger på, kommer analysen sannolikt att vara ytlig. Dessa former av kritik har onekligen haft inflytande på hur metoden har använts och även bidragit till tankeförskjutningar. Denna förskjutning innebär bland annat att i stället för att fokusera på juridiska texter som ett sätt att förklara och förstå lag har forskare vänt sig till andra vetenskapsområden för att belysa vår förståelse för lag, samt för samhällsvetenskap och för empiriska undersökningsmetoder för att förstå hur den fungerar i ett större samhälle.¹⁸

¹⁶ McConnell, Lee & Smith, Rhona K. M. (red.), *Research methods in human rights*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2018, s 152

¹⁷ Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, Andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018 s.22

¹⁸ McConnell, Lee & Smith, Rhona K. M. (red.), *Research methods in human rights*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2018, s 30-31

1.8 Material

1.8.1 Rättskällor

Den material som kommer att ligga till grund för denna studie kommer att vara rättskällor. Dessa rättskällor är starkt relaterade till den utvalda metoden, alltså rättsdogmatiska metoden som systematiserat tolkar rättskällor. Rättskällor är ett samlingsnamn för de material som jurister hänvisar till. Anledningen till varför rättskällor är nödvändiga är på grund av att lösa juridiska problem. För att lösa ett juridiskt problem behöver du hitta stöd eller den så kallade rättsliga grunden som man finner i rättskällor. Alltså räcker det inte med att du gör en egen bedömning av situationen och avgöra vad som är rättvist, därmed måste du kunna hänvisa till en eller flera rättskällor för att demonstrera hur det går att lösa juridiska problemet.¹⁹ En del av rättskällan är författningar som är ett samlingsnamn på regler som iordningställas av riksdag, regering, förvaltningsmyndigheter och kommuner. Till författningar räknas grundlagar och lagar, dessa kan enbart utfärdas av riksdagen. Regeringen kan däremot utfärda förordningar, detta genom riksdagen bemyndigande i en lag eller via regeringsformen. Till sist kan förvaltningsmyndigheter och kommuner genom riksdagen eller regeringen utfärda föreskrifter.²⁰ Utöver lagtext som är en rättskälla finns även förarbeten. Förarbeten är ett dokument som framhävs av de organ som är med i samband med tillkomsten av lag, alltså innan lagtexten antas av riksdagen.²¹ Vidare kommer rättspraxis (prejudikat) som är ett vägledande rättsfall. Denna rättskälla kan vägleda när man söker svar från ett tidigare beslut om juridisk fråga.²² Till sist längst ner i hierarkin kommer juridisk litteratur även kallat för doktrin. Detta är litteratur som skrivs av författare om juridik och baseras på ingående analyser.²³ Utöver ovannämnda rättskällor kommer även internationella konventioner att komma till användning. Dessa är UNHCR men även EU-rätten.

¹⁹ Ramberg, Christina, Beshar, Alexander, Carlson, Laura, Croon, Adam, Granmar, Claes, Kleist, David, Leviner, Pernilla & Norée, Annika, *Rättskällor: en introduktion i kritiskt tänkande*, Upplaga 1, Norstedts juridik, Stockholm, 2018 s 13.

²⁰ Ramberg, Christina, Beshar, Alexander, Carlson, Laura, Croon, Adam, Granmar, Claes, Kleist, David, Leviner, Pernilla & Norée, Annika, *Rättskällor: en introduktion i kritiskt tänkande*, Upplaga 1, Norstedts juridik, Stockholm, 2018 s 14.

²¹ Ramberg, Christina, Beshar, Alexander, Carlson, Laura, Croon, Adam, Granmar, Claes, Kleist, David, Leviner, Pernilla & Norée, Annika, *Rättskällor: en introduktion i kritiskt tänkande*, Upplaga 1, Norstedts juridik, Stockholm, 2018 s 46.

²² Ramberg, Christina, Beshar, Alexander, Carlson, Laura, Croon, Adam, Granmar, Claes, Kleist, David, Leviner, Pernilla & Norée, Annika, *Rättskällor: en introduktion i kritiskt tänkande*, Upplaga 1, Norstedts juridik, Stockholm, 2018 s 34.

²³ Ramberg, Christina, Beshar, Alexander, Carlson, Laura, Croon, Adam, Granmar, Claes, Kleist, David, Leviner, Pernilla & Norée, Annika, *Rättskällor: en introduktion i kritiskt tänkande*, Upplaga 1, Norstedts juridik, Stockholm, 2018 s 72.

1.8.2 Migrations som straff? Utvisning på grund av brott 1973–2003 med fokus på flykting skydd, Lisa Westfelt – Avhandling

Vidare kommer studien att ta inspiration från ovannämnd avhandling då den är väldigt relevant till temat som studien berör. Avhandlingen har tre centrala mål. Det första målet är att diskutera och lokalisera utvisning som ett resultat av kriminell aktivitet. Det andra syftet är att undersöka hur ”mikronivån i praktiken” av utvisning som ett resultat av kriminell verksamhet har tillämpats i svenska länsdomstolar under perioden 1973 till 2003. Denna del av avhandlingen baserades på alla domstolsdomar som meddelats under perioden. Sista syftet med studien var att undersöka hur balanseringen mellan de mänskliga rättigheterna och kontrollpolitiken manifesterar sig i förhållande till frågan om balansen mellan å ena sidan brottslighet för de som dömts till utvisning och å andra sidan deras behov av skydd.

Avhandlingen nämner att en utländsk medborgare kan deporteras till följd av kriminell verksamhet om han eller hon är dömd för ett brott vars sanktion omfattar fängelsestraff. Fram till år 1994 övervägdes utvisning endast i förhållande till brott som kan leda till ett fängelsestraff i minst ett år. Från 1994 framåt har utvisning varit möjligt för ett brott vars sanktion omfattar alla former av fängelsestraff. Individerna i fråga måste dock dömas till en hårdare straff än böter. Om det finns risk för fortsatt brottslighet, eller om skadan som utförts är av en seriös skala kan det föreligga grunder till utvisning. Sedan 1989 har domstolar varit skyldiga att i samband med sin prövning av utvisningsfrågan överväga eventuella hinder för EU verkställighet av en utvisning, till exempel att individen riskerar dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller förföljelse om han eller hon är det deporterad. Om domstolen kan anta att sådana hinder finns krävs det att få ett yttrande i frågan från Migrationsverket. En utvisning får aldrig utföras till ett land där det finns anledning att tro att utlänningen i fråga riskerar dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller någon annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, oavsett om individen kan uteslutas från skyddet associerad med hans eller hennes flyktingstatus som ett resultat av inblandning i brott eller andra omständigheter. Detta har sin grund i bestämmelserna i FN-konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling.

Avslutningsvis har denna avhandling varit av stor nytta för mig i mitt skrivande. Den har väglett i många frågor och även varit givande när det kommer till studiens disposition. Sättet

som textanalys genomsyrade avhandlingen var också användbart då man fick ett konkret exempel på hur metoden kan användas.

1.9 Disposition

Delen i uppsatsen om utlänningslagens uppkomst, ändamål och dess utveckling har i syfte att kunna ge den som läser en detaljerad och djup förståelse av utlänningslagen. I uppsatsen finns det flera olika rubriker för att kunna ge läsaren ett lite lättare uppfattning kring när vissa specifika relevanta internationella överenskommer nämns. De olika termerna som flykting, skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande formuleras tidigt i denna studie då det är av stor relevans för att förstå resterade delen av uppsatsen. Vidare framkommer hur processen till statusförklaring i Sverige går till, i enlighet med det som föreskrivs i svensk rätt. Sedan redogörs det för hur flyktingar statusförklaras och går vidare i själva asylprocessen i Sverige, för att få en komplett helhetsbild. Kärntemat i studien som är utlänningarnas rätt och icke rätt att vara i Sverige vid brott enligt 8 a kap utlänningslagen presenteras hädanefter. Under denna rubrik förklaras det enligt svensk lagstiftning hur faktorerna i processen påverkar domstolens beslut för att kunna utvisa en utlänning som begått brott. Det framkommer flera olika rättsfall i studien för att ge goda exempel och ge en djup förståelse om hur det kan gå till i processen. I det sista kapitlet framförs det beskrivningar av verkställighetshinder som gäller vid specifika fall, exempelvis när en utlänning riskerar att utsättas för omänskliga handlingar såsom tortyr eller mord ifall individen skulle utvisas och återvända till det land utlänningen har medborgarskap i. Avslutningsvis i studien kommer det en diskussion av mig där jag diskuterar djupare studiens innehåll för att sedan kunna dra några slutsatser gällande möjliga förändringar i lagstiftningen, humanitära synpunkten av utvisningen utifrån verkställighetshinder och mer.

2. Relevant lagstiftning

2.1 Internationella flyktingrätten

Efter ett beslut år 1950 från generalförsamlingen blev FN:s flyktingkommissariat och UNHCR till. Deras mål är att garantera flyktingars rättigheter, såsom att varje flykting ska ha rätten till skydd och en trygg fristad. Alla länder har inte ett effektivt system och vissa har inte ett system överhuvudtaget för att pröva enskilda människors behov, därför kan UNCHR ge råd till dessa olika stater för vägledning i asylrättsliga frågor. UNHCR hjälper även till att förflytta flyktingen till ett annat land ifall det skulle vara så att den stat som flyktingen anlät till inte kan erbjuda skydd för individen. Med hjälp av FN:S generalsekreterare eller generalförsamling samt samtyckte med landet som flyktingen anlät till kan FN ha ett större inflytande då UNCHR inte har mandat till att enskilt bistå internflyktingar. FN:s flyktingkonventionen är en utgångspunkt i asylrättens lagstiftning i Sverige, därför är FN:s flyktingkonvention betydande i den internationella rätten.²⁴ Flyktingkonventionens syfte, som tidigare nämnt, är att ge alla flyktingar rättigheter och skydd. Rättigheterna består av religionsfrihet, rätten till att få röra sig fritt och att jobba.²⁵ Dessa exempel på rättigheter är de mest grundläggande.²⁶ Konventionen lagstiftar också om de som inte omfattas av rätten till flyktingstatus. Individer som utfört brott som strider mot freden, brott mot mänskliga rättigheter, krigsförbrytelse eller ett grovt icke-politiskt brott. I artikel 33 flyktingkonventionen, artikel 3 FN:s konvention mot tortyr och även 7 FN:s konvention om medborgliga och politiska rättigheter, nämner man principerna om non-refoulement.²⁷ Som tidigare nämnt är non-refoulement grundstenen i den internationella flyktingrätten. Denna flyktingrätt är sedvanerättslig bindande vilket betyder att alla länder som har anslutit sig till denna överenskommelse måste därför följa denna princip. Målet för denna princip är att alla flyktingar ska skyddas från att utvisas till ett land där individen riskerar omänskliga handlingar såsom svåra kränkningar av mänskliga rättigheter, exempelvis tortyr eller andra liknande förnedrande handling.²⁸

²⁴ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 18.

²⁵ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 19.

²⁶ MIG 2017:11. *En asylsökande som tjänstgjort som läkare inom sitt lands säkerhetstjänst har ansetts ha ett sådant individuellt ansvar för de brott mot mänskligheten som begåtts där att han är utesluten från internationellt skydd. Handlingarna har också ansetts utgöra ett sådant hot mot allmän ordning och säkerhet i Sverige att uppehållstillstånd inte kan beviljas på grund av anknytning.*

²⁷ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s 21.

²⁸ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s 40.

2.2 europeiska rätten

För att begripa hur Sverige förhåller sig till EU-rätten är det viktigt att frånskilja mellan de juridiska områden där beslutanderätten överlåtits till EU och områden som inte har. Områden som inte har överlåtits till EU är de som berör Sveriges statskick och rikets integritet. Men frågor som berör exempelvis asyl och migrationsfrågor har EU-rätten en direkt påverkan kring hur Sverige hanterar migrationsfrågan, det vill säga flyktingar.²⁹ Utifrån det som föreskrivs i Sveriges grundlagar, närmare bestämt regeringsformen (1974:152) 2 kap 19§ får ingen lag eller annan föreskrift meddelas i strid med europeiska konventionen. Som direkt konsekvens av denna lagstiftade grundlagen har europakonventionen en ställning inom svenska hierarkin som är över lag men under grundlag.

I enlighet med det som föreskrivs i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna (EKMR) protokoll nr 7 art 1, ska en utlänning innan hen fått ett beslut om utvisning garanterats möjligheten att presentera skäl som talar mot utvisning, få sin sak prövad osv. Vidare i EKMR:s protokoll 7 framkommer det flertal rättigheter som garanteras till en utlänning. Alla dessa artiklar är av bindande karaktär för Sverige vilket påvisar EU-rättens inverkan på hur beslut fattas rörande utvisning vid brott av utlänningar.

2.3 Utlänningslagen

Den nuvarande utlänningslagen som idag utgör regleringen av migrationen trädde i kraft 2006³⁰. Omfattande förändringar skedde i samband med lagens tillkomst som innebar exempelvis att ärenden kommer bli prövade i en ny instans, alltså migrationsöverdomstolen. Även asylbestämmelserna förändrades på det sättet att förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning utgör grund för flyktingskap.³¹

Utlänningslagens huvudsakliga syfte är att bland annat styra utvisning, uppehållstillstånd, medborgarskap, visum samt asyl. Lagen har även som ändamål att försäkra utlänningens rättigheter i Sverige gällande ansökning av uppehållstillstånd, vilket innebär att alla utlänningar får sin sak prövad i ett enskilt ärende.³² För en djupare förståelse kring vad som avgör huruvida en utlänning har rätten till att vistas i Sverige, som en av de tre nämnda statusförklaringar i utlänningslagen, det vill säga flykting, skyddsbehövande eller alternativ

²⁹ Bergström, Carl Fredrik & Hettne, Jörgen, *Introduktion till EU-rätten*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2014 s 449.

³⁰ Riksdagen: Proposition. 2004/05:170. *Ny instans- och processordning i utlännings och medborgarskapsärende*.

³¹ Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen med kommentarer*, TPB, Enskede, upplaga 10 år 2014. Sida. 33.

³² Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s.53

skyddsbehövande under en obestämd tid eller bestämd tid måste benämningen asyl definieras. Termen asyl i enlighet med utlänningslagen framställs som en person som är i behövighet av ett skyddat område på grund av förföljelse.

2.4 Flyktingar

Sveriges regleringar av flyktingar och andra skyddsbehövande i 4 kap. UtIL utgår ifrån skyddsgrundsdirektivet och flyktingkonventionen för att definiera termen flykting. Eftersom skyddsgrundsdirektiv är ett minidirektiv, har Sverige möjligheten att införa förmånligare ingripanden som är i enlighet med skyddsgrundsdirektivet.³³ Det framkommer två möjliga statusförklaringar hos skyddsgrundsdirektivet och flyktingkonventionen som en person kan få. Övriga skyddsbehövande har Sverige valt som statusförklaring i sin egna lagstiftning. Vilken status som en individ kan få är väsentligt då konsekvensen av en kriminell gärning kan variera beroende på vilken grupp man tillhör.³⁴

Gällande definitionen av flykting framgår det i UtIL:s 4 kap 1 § som:

”- befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och - inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd”.

Vidare berör paragrafen även statslösa och konstaterar att för en statslös är hens tidigare vistelseort det man utgår ifrån. För att statusförklaras som en flykting bör vissa förföljesegrunder som nämns i lagstiftningen råda. Om en individ inte kan skyddas av myndigheterna i sitt hemland utgör det en möjlig grund för att statusförklaras som en flykting. En viktig detalj som bör uppmärksammas är att flyktingar har både en snabbare och enklare väg till medborgarskap och har även svårare att bli utvisade vid brott.³⁵ Enligt skyddsgrundsdirektivet artikel 24.1 garanteras flyktingar ett uppehållstillstånd i minst tre år.

2.5 Alternativ Skyddsbehövande

Enligt 4 kap. 2 § UtIL är en alternativ skyddsbehövande:

”i andra fall än som avses i 1 § befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att 1. det finns grundad anledning att anta att utlänningen vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas

³³ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 44.

³⁴ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s 45.

³⁵ Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen: med kommentarer*, Tolfte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2020 s 138.

med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och 2. utlänningen inte kan, eller på grund av sådan risk som avses i 1 inte vill, begagna sig av hemlandets skydd”.

För att statusförklaras som alternativ skyddsbehövande ska det finnas en rättmätig anledning till att anta att personen vid sin hemkomst utsätts för döds-och kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller kränkande behandling av enskilda aktörer eller myndighet.³⁶ Individen som underkastas av dessa handlingar statusförklaras när hen inte kan skyddas av hemlandets myndigheter. Ett annat skäl som ger en stark grund för att statusförklaring som alternativt skyddsbehövande är väpnade konflikter eller andra liknande svåra situationer. För att understryka behövs det alltså inte väpnade konflikter för att kunna statusförklaras, det ska räcka att ens liv är i fara för att det ska vara ett grundligt skäl för asylsökande.

2.6 Övrig skyddsbehövande

Enligt 4 kap. 2 a § UtL är en övrig skyddsbehövande en person som befinner sig utanför sin vistelseort därför att han eller hon:

1. behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp, eller 2. inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.
2. Inte kan återvända till sitt hemland på grund av en miljökatastrof.

Dessa två stycken gäller andra fall än det som gäller i 4 kap. 1 och 2 §§ och berör personer som befinner sig utanför landet som utlänningen har medborgarskap i på grund av förutnämnda orsaker. I flyktingkonventionen och skyddsgrundsdirektivet framkommer inte terminologin övrig skyddsbehövande.

I enlighet med 4 kap 2 b-c § UtL förklaras det att en flykting och alternativ skyddsbehövande är utesluten från att anses som flykting om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon har gjort sig skyldig till brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten.³⁷

³⁶ SFS 2005:716. *Utlänningslagen* 4 kap. 2§.

³⁷ Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen: med kommentarer*, Tolfte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2020 s 182–183.

2.7 Asylärenden:

De två väsentliga lagar som omnämner handläggningen och beslutfattande av asylärenden är utlänningslagen (2005:716) och förvaltningslagen (1986:223). Dock har även utlänningsförordningen (2006:97) en betydelse. Utlänningslagen berör frågor om flyktingens vistelse, inresa, utvisning eller avisning från landet, rätt till uppehållstillstånd och rätten till arbete. Överenskommelser internationellt har sin påverkan på flyktingar i Sverige. Sedan har förvaltningsmyndigheten migrationsverket (MV) som hanterar ärenden gällande återvandring, mottagande av asylsökande, visering och uppehållstillstånd.³⁸ I princip hanteras alla frågor som har med asyl att göra av förvaltningsmyndigheten migrationsverket, som utgår ifrån bestämmelserna i förvaltningslagen.³⁹ Det finns ett antal principer som MV behöver följa, så att de utför sina arbetsuppgifter så effektivt som möjligt. De antal principer är objektivitetsprincipen, som innebär att de beslut som avgörs måste grundas på sakliga och opartiska grunder. Sedan har vi legalitetsprincipen som kort betyder att alla beslut som tas måste stödjas av lagen, om inte så är beslutet inte legitimt. Sistnämnda principen är likhetensprincipen som innebär att alla individer ska ha samma rätt och behandlas lika av lagarna oavsett status eller andra förhållanden.⁴⁰

För att ha rätten till skydd, enligt asylrätten måste individen i fråga vara utanför det område som individen är medborgare i. Alla som söker asyl behöver inte i grunden skydd, det kan åligga andra orsaker såsom humanitära eller arbetsmarknadsskäl. Men oftast så gäller det att ett uppehållstillstånd godkänns till en flykting på grund av att flyktingen behöver skydd. Skyddsbehövande eller flyktingskap är två olika aspekter av skydd enligt UtL.⁴¹ År 1951 skrev Sverige på flyktingkonventionen och ända sen dess har konventionen haft en stor påverkan på hur Sverige hanterar flyktingar. En av de rättigheter som konventionen framför är att varje enskild individ som söker asyl ska få en ärlig chans. Detta genom att pröva ärendet individuellt. Målet med konventionens 14 artikel är att det ska vara som ett internationellt skyddsnet för personer som är utsatta och behöver skydd.

Grundstenen i det europeiska gemensamma asylsystemet kallas för Dublinförordningen. De har tillsammans som mål att kunna återsända asylsökande till de land de kom först till när de kom in till Europa, detta syftar till att minska migrationsvågor till ett enda land och därmed överbelastningen. Det första som utförs när den asylsökande anländer till Sverige är att hen

³⁸ 1 § förordning (2007:996) instruktion för migrationsverket.

³⁹ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 56.

⁴⁰ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 48.

⁴¹ Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 34.

uppges sin identitet, resväg dvs registerförfarande.⁴² För att sedan kunna säkerställa om individen behöver återförenas till ett annat EU-land behöver man enligt Dublinförordningen ta ett fingeravtryck på den asylsökanden. Skulle det vara så att denna individ inte har varit i ett annat område i EU påbörjas man en asylutredning. Förvaltningsmyndigheten migrationsverket (MV) tar ett beslut utifrån svensk lagstiftning efter att den asylsökande muntligt har bevisat att det han eller hon påstår stämmer. Avsikten med denna utredning är att bedöma ifall den asylsökande har rättigheten att stanna i Sverige eller om hen ska återförenas med sitt hemland.⁴³

Det ska finnas grundliga skäl för att ett uppehållstånd ska beviljas, utlänningens bakgrund måste granskas och motivering till varför denna individ söker uppehållstillstånd ska vara rimlig. Har individen som söker uppehållstillstånd begått brott kan det påverka MV:s beslut.⁴⁴ Det kan till och med hända att ansökan nekas om påföljden av gärningen är fängelsestraff enligt 5 kap. 17 § UtlL. För att MV ska kunna fatta det absolut bästa beslutet så har MV rätt till att begära information från andra myndigheter, myndigheter som säkerhetspolisen, så att man får uppgifter om den sökande. Vid brott som utgör hot mot svenska riket eller mänskliga rättigheter så är det avgörande för MV att ta beslut om utvisning.⁴⁵ Det behövs finnas goda och grundliga skäl som ska vara tillräckliga för att en utvisning ska beviljas. När skälen finns och beviljas kan den asylsökande få två val, ena är att hen accepterar beslutet eller överklagar det till domstol. Vid överklagande av beslut påbörjas asylprocessen igen, detta kan ta upp till två år.⁴⁶ Anledningen till varför en asylsökande nekas uppehållstillstånd kan bero på flera olika orsaker, en av orsakerna kan vara att personen i fråga som söker asyl kan ha begått ett allvarligt brott och konsekvensen gör att man anser att personen kan vara en fara för allmän ordning samt för säkerheten.⁴⁷

⁴² Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 73.

⁴³ SFS 2005:716. *Utlänningslagen* 13 kap. 1§.

⁴⁴ Migrationsverket, *Asylregler*. Uppdaterad 2021-02-23.

<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Asylregler.html> (Hämtad 2021-05-14)

⁴⁵ Migrationsverket, *Berätta vem du är*. Uppdaterad 2021-02-02.

<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Beratta-vem-du-ar.html> (Hämtad 2021-05-14)

⁴⁶ Migrationsverket, *Om du har fått avslag på din ansökan om asyl*. Uppdaterad 2021-01-20.

<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Beratta-vem-du-ar.html> (Hämtad 2021-05-14)

⁴⁷ SFS 2005:716. *Utlänningslagen* 8 a kap. 1§.

3. Utvisning på grund av brott

3.1 Inledning

Från år 1954 tills idag är det allmänna domstolarna som kan ge beslut om utvisning, genom utlänningslagen (1954:193). Innan var det länsstyrelsen under 1900-talet som hade uppgiften att ta emot asylansökningar och att sedan undersöka dessa ärenden för att avgöra om utlänningen ska utvisas eller inte. Eftersom Sverige anslutit sig till internationella överenskommelser, sätter det krav på Sverige. Uppgiften är att skydda utlänningar från alla typer av hot mot liv. Exempelvis förföljelser och andra livshotande situationer. För att kunna skydda utlänningar ger man utlänningarna rätten till att söka asyl. Att kunna ha rätt till att söka asyl i ett land betyder inte att man endast erhåller rättigheter, man har även skyldigheter som att följa rikets lagar.

När ett brott utförs av en utlänning finns det två krav som måste uppnås för att utvisning ska kunna verkställas. Ett av dessa kriterier fokuserar på vilken svårighetsgrad brottet är, om fallet är så att brottet är av ett visst grovt svårighetskrav blir utvisningsfrågan relevant. Andra kriteriet lägger vikt på om det finns risk att anta att utlänningen kommer återfalla till brottsliga mönster vid ett senare skede eller ifall utlänningen tidigare har begått brott vid flera tillfällen.⁴⁸ Det föreligger en stor skillnad mellan svenska medborgare och utlänningar, en svensk medborgare har enligt svensk grundlag inte rätt till att landsförvisas eller stoppas från att resa in i landet.⁴⁹

Gällande internationella överenskommelser framkommer det att om brott sker som kränker mot FN:s grundsatser och betraktas som synnerligen grov kan leda till suspension av flyktingstatus och utvisning. Begreppet synnerligen grov tillkom hos UNHCR med syfte att göra en stramare förklaring av begreppet grovt. Handlingar som kan uppnå nivån av synnerligen grov är av sådan karaktär som kan uppstå vid krig där regimledare bryter mot folkrättsliga regelverk. Dessa bestämmelser syftar på brott som har skett i det förflutna och inte i dagsläget, tanken är att sätta tillrätta de aktörer som försöker undgå åtal från tidigare handlingar.⁵⁰

3.2 Brotts svårighetsgrad

För att utvisningsfrågan ska göras aktuell måste den gärningen som utlänningen utfört vara sanktionerad med ett fängelsestraff som är förenligt med det som föreskrivs i 8 a kap. 1 §

⁴⁸ Riksdagen: Proposition 2004/05:170. *Ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärendens*. s. 284.

⁴⁹ SFS 1974:152. Regeringsformen 2 kap 7 §.

⁵⁰ Artikel 21.2.b. skyddsgrundsdirektivet.

Utl. Vid ett sådant avgörande måste domstolen bedöma olika rekvisit, ett av dessa rekvisiten är hur pass allvarlig skadan är gentemot den som blev drabbad. Av förarbeten framkommer det att huvudprincipen som indikerar på ifall ett brott är allvarligt är om straffskalan gällande fängelsestraffet är ett år eller mer.⁵¹ Fall som påvisar det som beskrivs ovan är prejudikatet från HD. Detta ärende berör en utlännings som kommer från Tunisien men har gjort sig skyldig till brott i Sverige. Utlänningen våldtog en kvinna genom att använda sig av våld och tvång vilket ledde till ett fängelsestraff på två år och sex månader i förenlighet med 6 kap. 1 § BrB. Utöver fängelsestraffet dömdes även utlänningen till utvisning utan tidsbegränsning, detta med stöd av 8 a kap 1 § Utl. Ytterligare en intressant aspekt i detta prejudikat var att utlänningen som dömdes till utvisning har flertal barn som alla är bosatta i Sverige. Denna faktorn skulle kunna ha en betydande roll då frågan om anknytning till Sverige är relevant. Även fast domstolen hade kännedom om att utlänningen hade barn i Sverige valde de ändå att besluta om utvisning, vilket påvisade att barnens bästa inte alltid är avgörande när varierande intressen kolliderar med barnets intresse.⁵² Något som är angeläget att understryka är att straff lägre än ett år har möjlighet till att leda till utvisning också, därmed är tumregeln om att ett års fängelsestraff aktualisera utvisningsfrågan flexibel.⁵³ Detta demonstreras i ett fall från hovrätten där en utlänning har gjort sig skyldig till att ha ofrivilligt samlag med en minderårig. Många förutsättningar i fallet visar på att utlänningens handling är av grov karaktär men även väldigt grov integritetskränkning vilket slutligen leder till utvisning.⁵⁴

3.3 Fortsatt brottslighet

Det som också är avgörande är huruvida det finns skäl att anta att utlänningen kommer att fortsätta begå brott, om så är fallet kan detta vara ett skäl för utvisning.⁵⁵ Detta gäller även om brotten som utförs är av mindre allvarlig skala, detta är en bedömning som domstolen blir tvungen att göra.⁵⁶ Om en utlänning har vid flera tillfällen begått ringa stölder eller andra

⁵¹ NJA 2009: s. 559: *Frågor om påföljd och utvisning vid fickstöld.*

⁵² NJA 2007 s. 425: *En man som gjort sig skyldig till våldtäkt har utvisats ur Sverige trots att han har fem underåriga barn i landet.*

⁵³ Riksdagen: Proposition 2003/04:113 s. 8. *Stärkt barnperspektiv i mål om utvisning på grund av brott.*

⁵⁴ RH 2019:14: *En 19-årig person har dömts för grovt sexuellt övergrepp mot barn. Straffvärdet för brottet har bedömts till drygt ett års fängelse och med beaktande av den tilltalades ungdom har straffmättningsvärdet bestämts till nio månaders fängelse.*

⁵⁵ Riksdagen: Proposition 2004/05:170. *Ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärendens.* s. 284–285.

⁵⁶ SFS 2005:716. *Utlänningslagen* 8 a kap. 1 § 1 st.

likartade gärningar⁵⁷ kan alla dessa handlingar prövas parallellt vilket kan leda till utvisning.⁵⁸ En annan faktor som kan spela en avgörande roll är huruvida individen har utvecklat speciella färdigheter för att utföra brott. Det kan exempelvis vara professionella ficktjuvar, skälet till varför detta gör en skillnad beror på att individen har aktivt valt att utveckla sina färdigheter i att begå brottsliga gärningar och därmed ökar risken för fortsatt brottslighet.⁵⁹ Ett fall som påvisar hur det går till i praktiken är *NJA 2006 s.375*. Fallet angår en utlänning som kom till Sverige år 2004 och har under samma år gjort sig skyldig till snatteri vid fyra olika tillfällen. Även fast utlänningen yrkar om att han är oskyldig kommer HD fram till ett annat beslut. Beslutet är att utlänningen ska utvisas ur Sverige i fem år. Som underlag till sitt beslut menar HD att utlänningen först och främst inte har några starka anknytningar till det svenska samhället. Utöver det lever utlänningen på bidrag från staten samt svarta jobb, alla dessa faktorer ökar risken till att utlänningen kommer försätta med brottsliga gärningar och ska därmed utvisas från Sverige.

4 Verkställighetshinder

4. 1 Inledning

I ett fall där en utlänning inte är en medborgare i ett EES land måste beslutet om utvisningen ta hänsende till att det kan finnas hinder i verkställighet. De första tre paragraferna i kap 12 UtIL återspeglar non-refoulement principen. Dessa paragrafer framställer villkoren för när det är förbjudet att utvisa utlänningen till landet hen kommer ifrån ursprungligen. Alla orsaker till detta kan variera och utlänningslagen framför ett antal. Exempelvis så är den första omständigheten ett medicinskt skäl, därefter kommer det politiska, praktiska och andra särskilda anledningar. Om utlänningen utsätts för handlingar där hens liv sätts i fara, exempelvis dödstraff eller tortyr, blir det automatiskt omöjligt för beslut om utvisning. Samma förbud gäller ifall utlänningen skulle utvisas till ett område där regimen inte kan skydda individen till att sändas till ett annat område där omänskliga handlingar skulle kunna ske. Migrationsverket tillfrågas ej angående hinder av verkställighet ifall området är där väpnande konflikter inte är förekommande, till exempel USA eller ESS länder. Där väpnande konflikter förekommer är risken större för verkställighetshinder.⁶⁰

⁵⁷ Riksdagen: Proposition. 1993/94:159. *Utvisning på grund av brott* s. 33.

⁵⁸ *NJA 2006 s. 375: Tidigare ostraffad gärningsman, som gjort sig skyldig till flera tillgreppsbrott, har utvisats på grund av återfallsrisk.*

⁵⁹ *NJA 1990 s. 293: Fråga om utvisning på grund av brott.*

⁶⁰ Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen: med kommentarer*, Tolfte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2020.

4.2 Praktiskt och politiskt verkställighetshinder

Det framgår politiska verkställighetshinder i kap 12 1, 2 och 3 §§ Util som efterliknar non-refoulement principen. Betydelsen av detta är att regleringen inte tillåter att utlänningen återförs tillbaka till sitt hemland där utlänningen kan utsättas för omänskliga handlingar såsom dödstraff, tortyr eller väpnade konflikter. För att göra det tydligare är fallet MIG 2014:20 ett gott exempel. Utlänningen som vi kallar för X anlände till Sverige från Baniyas som ligger i Syrien år 2009 och sökte om uppehållstillstånd. I motiveringen för uppehållstillståndet till varför X behöver stanna var att han är Sunnimuslim och anklagas av syriska säkerhetstjänsten för att vara regimkritiker, och behöver därför en fristad. X har blivit anhållen av samma anledning och utsatts för omänskliga handlingar såsom tortyr i Syrien. I sin tid i Sverige har X begått flera brott, dessa brott har varit narkotikabrott och gjort sig skyldig till våld mot tjänsteman. Samtidigt som X avtjänat sitt straff i oktober år 2012, beslutade migrationsöverdomstolen att återkalla beslutet om utvisning. Orsaken till detta var för att migrationsöverdomstolen har undersökt X:s information som angivits i ansökan och har bedömt att denna information stämte med den landinformation som finns om Syrien. Därmed har X fått sin status som flykting och fått tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Ett exempel på ett annat hinder i verkställigheten som gör det omöjligt att utvisa utlänningen är ifall landet inte vill ta emot utlänningen.⁶¹ Detta blir ett hinder då ärendet inte kommer att förändras eller få nya resultat när man går vidare i processen. En viktig sak att anmärka är att den individ som blir utvisad kan själv inte vägra att verkställa beslutet. Det blir automatiskt ett praktiskt verkställighetshinder när den utvisade individens hemland vägrar att ta emot hen. Exempel på orsak kan vara politiska skäl. Därför utförs det en prövning som ska fastställa hindret i verkställningen innan det stämplas som ett praktiskt hinder.⁶²

4.3 Medicinskt verkställighetshinder

Medicinska skäl som tidigare nämnt är ett hinder i verkställighet. Man kollar på individens hälsa och sjukdomstillstånd vid varje enskilt fall. Exempel på det kan vara ifall utlänningen är väldigt sjuk och inte kan transporteras hem till utlandet. Detta resulterar att

⁶¹ MIG 2011:26: *Ett verkställighetsärende kan en åberopa ny omständighet som handlar om ett lands vilja och möjlighet att ta emot en utlänning vara såväl ett praktiskt som ett politiskt verkställighetshinder.*

⁶² Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen: med kommentarer*, Tolfte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2020. S 637.

utvisningsprocessen förlängs.⁶³ Andra anledningar som resulterar i verkställighetshinder kan vara att barnets omständigheter förändras till det dåliga, där barnet kommer att leva i en otrygg miljö när barnets förälder utvisas. Detta bedöms också i varje enskilt fall.⁶⁴

4.4 Beviskravet

Det är endast den individ som är asylsökande som har skyldighet till att bevisa att det finns praktisk eller konkret hinder i verkställigheten och därmed gör det omöjligt för individen att återvända till sitt hemland. I uttalanden från Migrationsöverdomstolen har de kommit på tal att det brister i svensk lagstiftning när det kommer till kraven för bevis. Specifika krav behöver uppfyllas i svensk sedvana, detta betyder att identiteten av individen som är asylsökande måste vara pålitlig. Målet med detta är att förtydliga asylsökandens bevis redan vid prövningen. Om det finns tydliga anmärkningar av hinder för verkställighet så ska ett beslut om avlägsnande inte bestämmas. Detta ska gälla alla typer av hinder och orsaker, exempelvis politiska, medicinska, praktiskt mm.⁶⁵ Fallet MIG 2012:2 är ett gott exempel då migrationsdomstolen fick ett läkarintyg från den asylsökande. Detta läkarintyg gav starka bevis på att hen blivit torterad i sitt hemland. Det gjorde att hen fick ett beviljat uppehållstillstånd. Man ska ha i åtanke att den asylsökande som söker om fristad redan har svårigheter presentera bevis för att sedan kunna styrka sina påståenden, på grund av omständigheterna i sitt hemland. Det ska därför inte vara för strikta beviskrav.⁶⁶

5. Anknytning

5.1 Inledning

Det finns flera anledningar till utvisning som inte kan genomföras. En anledning är asylsökandes anknytning till Sverige. Det betyder att domstolen kan ta hänsyn till den asylsökandes levnadsomständigheter, såsom arbetsförhållanden, bostadsförhållanden, vistelsetidens längd i Sverige osv. Andra omständigheter som ifall den asylsökande har barn och individens sociala nätverk i övrigt är också av stor relevans. Gäller det brott som utlänningen begått så måste åklagaren påbörja ett utvisningsyrke oberoende av utlänningens

⁶³ Riksdagen: Proposition 2004/05:170. *Ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärendens*. s. 299.

⁶⁴ Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen: med kommentarer*, Tolfte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2020. S 638.

⁶⁵ Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen: med kommentarer*, Tolfte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2020. S 163.

⁶⁶ Riksdagen: Proposition 1996/97:25: *Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv*.

anknytning till Sverige. Åklagaren ska ta hänsyn till de faktorer som nämnts ovan gällande anknytningen som individen har till Sverige. Ett fall som tar upp är ovannämnda skäl är fallet *NJA 1998 s. 501*. En medborgare i Somali som år 1993 i september anlände till Sverige begick ett rån. Denna medborgare i Somali stal i värde av 25 000 kr från en NOL livsbutik i Varberg med hjälp av vapentrapp. Som konsekvens av brott fick utlänningen en dom av tingsrätten till fängelse i 1 år och 3 månader och därefter direkt utvisning ur Sverige med förbud att återvända till Sverige före 29 december 2007. Högsta domstolen fattade beslutet att utlänningen inte ska utvisas på grund av att hen kom till Sverige vid 13 års ålder och hade sen dess bott i Sverige i 6 år. Utlänningen hade ingen typ av anknytning till Somalia och visade att hen hade en mycket bättre anknytning till det svenska samhället. Dessa faktorer bidrar till hinder i verkställighet, då det är politiskt kaos i Somalia kan inte utvisningen ske. Efter detta skärptes straffen av högsta domstolen till 2 år och 3 månader istället för 1 år och 3 månader.

Har utlänningen varit i Sverige olagligt ska längden på vistelsen inte mätas och inte ha någon större innebörd vid en bedömning. Det ska inte heller betyda att en laglig vistelse i Sverige innebär direkt att utlänningen har en stark anknytning till Sverige. Det domstolen bedömer utifrån och som spelar en viktig roll är ifrån vilken ålder personen befann sig i Sverige. Andra faktorer man kollar på är utlänningens kunskap i svenska språket och om personen vid andra tillfällen dömts för brott. Dessa två faktorer bör ha stort inflytande på beslutet. Någon som kan påverka kan vara återstående kontakt med hemlandet.⁶⁷

5.2 Anknytning på grund av barn

Vid en granskning av personens anknytning till Sverige kan utlänningens barn ha en mycket avgörande karaktär. I sådana fall granskar man barnets behov av föräldrarna och inte tvärtom, alltså inte hur stor viljan är att föräldrarna vill ha kontakt med barnet.⁶⁸ Man avgör detta genom att granska hur barnet och föräldrarnas relation har varit före avgörandet från domstolen. Om det visar sig att barnet haft en god relation med sina föräldrar kan det göra väldigt stor skada på barnets hälsa ifall domstolen skulle besluta utvisning och en splittring

⁶⁷ NJA 2009 s. 300: *Fråga om förutsättningarna för att en utlänning som varit bosatt här under mer än 25 år skall få utvisas på grund av brott.*

⁶⁸ MIG 2009:26. *I mål om uppehållstillstånd, där klaganden åberopat anknytning till vuxet barn bosatt i Sverige, har det ansetts föreliggande synnerliga skäl att bevilja uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3 a § tredje stycket 3 utlänningslagen.*

sker i familjen.⁶⁹ Skulle fallet vara så att barnet och föräldrarna haft en dålig kontakt ska det inte ha någon påverkan på utvisningsfrågan.⁷⁰

Det är alltså barnets hälsa och det bästa för barnet som är avgörande och stämmer in med det som föreskrivs i utlänningslagen. Regleringen är starkt sammankopplad med barnkonventionens reglering, därför har det en stor påverkan med tanke på att barnkonventionen nyligen blivit svensk lag. Risken vid ett återfall av ett allvarligt brott kan göra att barnets kontakt med sina föräldrar står tillbaka för att låta samhällets säkerhet och intresse gå före, vilket är värt att påpeka.⁷¹ Man utesluter inte en utvisning endast för att föräldrarna har god kontakt med ett eller flera av barnen, eftersom är barnet gammalt nog för att kunna hålla någon form av kontakt genom telefon eller liknande, även fast föräldern befinner sig i ett annat land kan det påverka beslutet om utvisning. Det gäller också om barnets förälder haft ett långt fängelsestraff och barnet är gammal nog för att kunna besöka sin förälder i ett annat land.⁷²

Som tidigare nämnt, att man tar hänsyn till barnets bästa innebär inte att utlänningens barn kommer ha det bättre i Sverige än i det tidigare land barnet befunnit sig i. Utvisningen till hemlandet hos barn kan skada barnets hälsa, speciellt psykologiska skador. Utvisningsfrågan ska alltid prövas i avseende till de besvär som kan uppstå vid utvisningen när det kommer till familjeförhållanden. Skulle utlänningen ha familj i Sverige med medborgarskap kommer det i stort sätt påverka beslutet om utvisning.⁷³

6. Avslutande diskussion

Det är tydligt att världsbilden förändras konstant och Sverige måste anpassa sig för att hantera situationen på ett lämpligt sätt. Utifrån Sveriges mest centrala regelverk som utgör kontrollen

⁶⁹ NJA 1982 s. 198. Utländsk medborgare som vistats i Sverige i 15 år och sedan sex år var innehavare av tjänst som lärare har fällts till ansvar för koppleri, misshandel och olaga hot. Vid tiden för lagföringen var frågan huruvida läraren i händelse av fällande dom skulle bli uppsagd från sin anställning ännu inte slutligt avgjord. Vid påföljdsbestämningen har 33 kap 9 § BrB tillämpats. - Tillika fråga huruvida synnerliga skäl förelåg för utvisning av den dömde. 40 och 41 §§ utlänningslagen (1980:376).

⁷⁰ NJA 1996 s. 365. *Fråga om utvisning på grund av narkotikabrott när den dömde har familj i Sverige.*

⁷¹ NJA 1997 s. 172. *Fråga om utvisning på grund av narkotikabrott när den dömde har familj i Sverige.*

⁷² Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019 s. 45.

⁷³ RH 1995:236. *Utvisning. - Referat nr 8 av totalt 58 hovrättsdomar som meddelats under år 1995 (referat RH 1995:229–286). Domarna har antingen vunnit laga kraft eller också har prövningstillstånd inte meddelats. I referaten har angivits de brott för vilka ansvar ådömts i målet, ådömd påföljd och hovrättens bedömning av utvisningsfrågan samt de skäl som anförts. Skiljaktiga meningar har inte redovisats.*

av utlänningar, alltså utlänningslagen kan man se tydlig hur den har utvecklats genom från och med tidig 1900-tal. Frågan om huruvida en utlänning ska utvisas på grund av en brottslig gärning är idag och även under de senast åren väldigt relevant. Problematiken i frågan uppstår när en övervägning ska göras kring vad som är ett juridiks korrekt beslut och ett humanitärt agerande utifrån verkställningshinder. Ett juridiskt korrekt beslut har sin utgångspunkt i de tillgängliga nationella och internationella regleringarna om utvisning på grund av brott, men även från principen om non-refoulement.

Under studiens gång där flera rättsfall har analyserats blir det tydligt hur domstolarna har problem med att vara konsekventa i sitt beslutfattande kring utvisning på grund av brott. Detta beror på att den lagstiftning som utgör regelverket för utvisning på grund av brott har ett väldigt brett tolkningsutrymme. Domstolen måste överväga utlänningsens återfallsrisk, vilken svårighetsgrad brottet uppnått, vilken anknytning utlänningen har till Sverige men även om det finns verkställningshinder. Alla dessa övervägningar gör det väldigt svårt för domstolen att vara konsekvent i sina beslut. Detta kan bidra till att alla ärenden som prövas inte prövas på lika sätt då mycket beror på domstolen. Vidare påverkar detta även Sveriges rättssäkerhet som handlar om förutsägbarhet, vilket det tydligt brister i då besluten kan varieras väldigt mycket från fall till fall. Ett fall som tydligt påvisar hur flera domare i ett fall bedömer väldigt olika är NJA 2007 s. 425. I detta fall har en man förövat sig på en kvinna genom att våldta henne och utfört stor skada på kvinnans integritet. Det som gör detta fall väldigt komplicerat är att gärningsmannen har fem barn som alla är bosatta i Sverige. Detta innebär att individen har en form av anknytning till Sverige som måste övervägas, då enligt svensk lagstiftning ska barnets bästa alltid ta hänsyn till. I fall som sådana måste domstolen alltså göra en utslagsgivande bedömning gällande vilket intresse som ska prioriteras, barnets bästa eller brottets svårighetsgrad. Beslutet som domstolen kommer fram till är att gärningsmannen ska utvisas även fast han har fem barn i Sverige, dock framkommer det enligt fallet att beslutet inte var enhälligt och att olika åsikter om vad som var rätt beslut fanns.

Det är utan tvekan avgörande för ett rättssystem att utgå ifrån vissa principer för att skapa förutsägbarhet i beslutfattandet. Det är viktigt att man som medborgare har en tydlig förståelse kring vilka konsekvenser en gärning har. Efter denna studie blir det påtagligt att principer men även olika regleringar som Sverige utgår ifrån gällande utvisning på grund av brott är aldrig absoluta. Regeln om exempelvis att ett brott som sanktioneras med längre straff än ett års fängelse ska leda till utvisning gäller inte i alla fall. Vissa fall som har undersökts under studiens gång har påvisat att vissa utlänningar som har dömts till ett straff över ett år

ändå fått stanna kvar i landet. Men det förekommer även fall där utlänningen döms till ett fängelsestraff lägre än ett år men ändå blir utvisad. Detta skapar osäkerhet och enligt min mening skadar beslutens legitimitet, skälet bakom till varför det blir på denna vis är just på grund av att domstolarna måste göra väldigt breda tolkningar.

I den internationella rätten är non-refoulement principen en grundpelare och är av bindande karaktär. Vid brott mot FN:s principer som anses som synnerligen grova, finns det i non-refoulement, ett undantag för flyktingen att få flyktingstatus. Ett exempel i fallet NJA 2007:533, där återfallsrisk framkommer, behöver inte den åtalande ha begått flera brott tidigare för att utföra en utvisning på utlänningen. Ett annat exempel för undantaget i non-refoulement principen är där individen utvecklat specifika skickligheter för att kunna utföra brott, därmed anses det som allvarligt och kan leda till utvisning. Dessa två exempel gör det tydligt att det alltid kan ske undantag i varje specifikt fall, för huvudregeln. Det är tydligt att det finns ett antal negativa perspektiv utifrån alla så kallade undantag, men det är också väldigt oklart för vad som gäller i generella drag. Rättssäkerheten kan inte försäkras när det inte blir förutsebart när brott begås.

Gällande utlänningars möjlighet till tre olika statusförklaringar spelar det en väsentlig roll i relevans till hur snabb vägen till medborgarskap är men även risken av utvisning. En utlänning som statusförklaras som flykting har en förmånligare väg till medborgarskap och en mindre risk till att bli utvisad vid en brottslig gärning till skillnad från de som statusförklaras som alternativt skyddsbehövande eller övrigt skyddsbehövande. Detta grundar sig i både den nationella rätten men även de internationella konventionerna som Sverige har anknutit sig till. Internationella överenskommelser har utifrån flera aspekter stor inverkan på hur beslut fattas i Sverige gällande utvisning vid brott. EKMR är inkorporerad och en del av svensk grundlag vilket bidrar till att konventionen har ett väldigt stort inflytande. Den internationella flyktingrätten spelar också en väsentlig roll och utgör ett brett ramverk för hur inte endast Sverige ska hantera flyktingar. De rättigheter som ges till utlänningar utifrån det som framkommer av den internationella flyktingrätten påverkas Sveriges beslut gällande utvisning.

Sammanfattningsvis vill jag nämna att det finns många saker som enligt min mening bör förändras så att de juridiska besluten blir tydligare och mer konsekventa. Domstolarna har alldeles för bred tolkningsutrymme och det är en stor brist. Rättssäkerheten är en avgörande princip och kan därmed inte vara bristfällig.

7 Källförteckning

Offentliga tryck:

- Proposition 2004/05:170. *Ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärendens.*
- Proposition 2003/04:113. *Stärkt barnperspektiv i mål om utvisning på grund av brott.*
- Proposition 1996/97:25. *Svensk migrationspolitik i globalt perspektiv.*
- Proposition. 1993/94:159. *Utvisning på grund av brott.*
- Proposition 1968:142. *Riktlinjer för utlännings politiken mm.*

betänkanden:

SOU 1988:1. *Översyn av utlänningslagen.*

Rättspraxis:

- NJA 2009: s. 559: *Frågor om påföljd och utvisning vid fickstöld.*
- NJA 2009 s. 300: *Fråga om förutsättningarna för att en utlänning som varit bosatt här under mer än 25 år skall få utvisas på grund av brott.*
- NJA 2006 s. 375: *Tidigare ostraffad gärningsman, som gjort sig skyldig till flera tillgreppsbrott, har utvisats på grund av återfallsrisk.*
- NJA 2007 s. 425: *En man som gjort sig skyldig till våldtäkt har utvisats ur Sverige trots att han har fem underåriga barn i landet.*
- NJA 2007:533: *Fråga om tidigare ostraffad gärningsman, som gjort sig skyldig till flera tillgreppsbrott, skall utvisas på grund av återfallsrisk.*
- NJA 1998 s. 501: *I mål om utvisning har bl a förhållandena i utlänningens hemland (Somalia) ansetts böra leda till att det av humanitära skäl ej förordnades om utvisning.*

- NJA 1997 s. 172. *Fråga om utvisning på grund av narkotikabrott när den dömden har familj i Sverige*
- NJA 1996 s. 365. *Fråga om utvisning på grund av narkotikabrott när den dömden har familj i Sverige.*
- NJA 1990 s. 293: *Fråga om utvisning på grund av brott.*
- NJA 1982 s. 198. *Utländsk medborgare som vistats i Sverige i 15 år och sedan sex år var innehavare av tjänst som lärare har fällts till ansvar för koppleri, misshandel och olaga hot. Vid tiden för lagföringen var frågan huruvida läraren i händelse av fällande dom skulle bli uppsagd från sin anställning ännu inte slutligt avgjord. Vid påföljdsbestämningen har 33 kap 9 § BrB tillämpats. - Tillika fråga huruvida synnerliga skäl förelåg för utvisning av den dömden. 40 och 41 §§ utlänningslagen (1980:376).*
- MIG 2017:11. *En asylsökande som tjänstgjort som läkare inom sitt lands säkerhetstjänst har ansetts ha ett sådant individuellt ansvar för de brott mot mänskligheten som begåtts där att han är utesluten från internationellt skydd. Handlingarna har också ansetts utgöra ett sådant hot mot allmän ordning och säkerhet i Sverige att uppehållstillstånd inte kan beviljas på grund av anknytning.*
- MIG 2014:20: *En person har av allmän domstol dömts till utvisning. Vid den efterföljande prövningen av om uppehållstillstånd ändå ska beviljas har han ansetts vara i behov av skydd som flykting, eftersom hans religiösa tillhörighet och hemort medfört en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av tillskriven politisk uppfattning. De brott han har gjort sig skyldig till, bl.a. grova narkotikabrott, har inte bedömts vara synnerligen grova och det har därför funnits grund att bevilja uppehållstillstånd. Eftersom ett permanent uppehållstillstånd inte kan beviljas i en situation som denna, har han beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på tre år.*
- MIG 2012:2: *En migrationsdomstols utredningsskyldighet har ansetts aktualiserad när den utlänning målet rör till domstolen gett in ett läkarintyg som indikerar att han eller hon i hemlandet kan ha varit utsatt för tortyr.*
- MIG 2011:26: *Ett verkställighetsärende kan en åberopad ny omständighet som handlar om ett lands vilja och möjlighet att ta emot en utlänning vara såväl ett praktiskt som ett politiskt verkställighetshinder.*
- MIG 2009:26. *I mål om uppehållstillstånd, där klaganden åberopar anknytning till vuxet barn bosatt i Sverige, har det ansetts föreligga synnerliga skäl att bevilja uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 3 a § tredje stycket 3 utlänningslagen*

- RH 2019:14: *En 19-årig person har dömts för grovt sexuellt övergrepp mot barn. Straffvärdet för brottet har bedömts till drygt ett års fängelse och med beaktande av den tilltalades ungdom har straffmättningsvärdet bestämts till nio månaders fängelse.*
- RH 2009:2. *Frågan om återreseförbudets längd vid utvisning av 18-årig yngling som döms för våldtäkt.*
- RH 1995:236. *Utvisning. - Referat nr 8 av totalt 58 hovrättsdomar som meddelats under år 1995 (referat RH 1995:229–286). Domarna har antingen vunnit laga kraft eller också har prövningstillstånd inte meddelats. I referaten har angivits de brott för vilka ansvar ådömts i målet, ådömd påföljd och hovrättens bedömning av utvisningsfrågan samt de skäl som anförts. Skiljaktiga meningar har inte redovisats.*

Internationella rättskällor:

Europarådets konvention, *Europeisk konventionen om skydd för den mänskliga rättigheten och de grundläggande friheterna* (EKMR).

Förenta nationerna, *Flyktingkommissariat* (UNHCR).

Elektroniska källor:

Migrationsverket, *Asylregler*.

(<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Asylregler.html>) Hämtad 2021-05-14.

Migrationsverket, *Berätta vem du är*. (<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Beratta-vem-du-ar.html>) Hämtad 2021-05-14.

Migrationsverket, *Om du har fått avslag på din ansökan om asyl*.

(<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Beratta-vem-du-ar.html>) Hämtad 2021-05-14.

Litteratur:

Fangen, Katrine & Sellerberg, Ann-Mari (red.), *Många möjliga metoder*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2011.

Gonzalez-Salzberg, Damian & Hodson, Loveday (red.), *Research methods for international human rights law: beyond the traditional paradigm*, Routledge, Abingdon, 2020.

Lisa, Westfelt, *Migration som straff? Utvisning på grund av brott 1973–2003 med fokus på flyktingskydd*, US-AB, Stockholm 2008.

Hammar, Tomas, *Sverige åt svenskarna = Sweden for the Swedes : invandringspolitik, utlänningskontroll och asylrätt 1900-1932*, Stockholms universitet. Centrum för invandrarforskning, 1982.

McConnell, Lee & Smith, Rhona K. M. (red.), *Research methods in human rights*, Routledge, Abingdon, Oxon, 2018.

Nääv, Maria & Zamboni, Mauro (red.), *Juridisk metodlära*, Andra upplagan, Studentlitteratur, Lund, 2018.

Ramberg, Christina, Beshar, Alexander, Carlson, Laura, Croon, Adam, Granmar, Claes, Kleist, David, Leviner, Pernilla & Norée, Annika, *Rättskällor: en introduktion i kritiskt tänkande*, Upplaga 1, Norstedts juridik, Stockholm, 2018.

Seidlitz, Madelaine, *Asylrätt: en praktisk introduktion*, Upplaga 2, Norstedts juridik, Stockholm, 2019.

Walters, William, *Deportation, Expulsion, and the International Police of Aliens*, Citizenship Studies, 2002.

Wikrén, Gerhard & Sandesjö, Håkan, *Utlänningslagen: med kommentarer*, Tofte upplagan, Norstedts juridik, Stockholm, 2020.

Wouters, C. W., *International legal standards for the protection from refoulement: a legal analysis on the prohibitions on refoulement contained in the Refugee Convention, the European Convention on Human Rights, the International Covenant on Civil and Political Rights, and the Convention Against Torture*, Intersentia, Antwerp, 2009.